

SXEDIO-B.11

1.7.1979: ΤΟ ΑΚΕΛ ΞΕΚΑΘΑΡΙΖΕΙ ΟΤΙ Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΕΔΩΣΕ ΟΠΛΑ ΜΟΝΟ ΣΤΗΝ ΕΔΕΚ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΘΗΚΕ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΟΚΑ Β, ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑΤΟΣ. ΑΚΕΛΙΣΤΕΣ ΚΑΙ ΕΔΕΚΙΤΕΣ ΜΙΛΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΣΤΟ ΚΑΙΜΑΚΛΙ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΦΥΛΛΑΔΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ ΚΑΙΜΑΚΛΙΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟ ΠΑΠΥΡΟ ΜΕ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΚΑΛΕΙΤΟ Ο ΛΑΟΣ ΣΕ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΩΝ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑΤΙΩΝ

Το πρώτο δεκαήμερο του Ιουνίου του **1979** η κρίση στις σχέσεις ΑΚΕΛ και ΕΔΕΚ γύρω από το ρόλο του κάθε κόμματος πριν και κατά το πραξικόπημα έπαιρνε συνεχώς διαστάσεις.

Η αντιπαράθεση έκλεισε τελικά με τη δήλωση εκπροσώπου του ΑΚΕΛ στο τέλος του μήνα ότι ο Μακάριος όπλισε μόνο την ΕΔΕΚ, ενώ δεν έδωσε ούτε ένα όπλο στο ΑΚΕΛ.

Παράλληλα αυτή την περίοδο μέλη του ΑΚΕΛ και της ΕΔΕΚ αναφέρθηκαν σε φυλλάδια που κυκλοφόρησε ο ιεροδιάκονος της Αγίας Βαρβάρας Καϊμακλίου Νεόφυτος Παπαυρος με τα οποία καλείτο ο λαός σε αντίσταση.

Η αναφορά έγινε μαζί με αλληλοκατηγορίες γύρω από τη στάση που τήρησε το κάθε κόμμα κατά την αντίσταση εναντίον των πραξικοπηματιών στο Καϊμακλί κυρίως.

Ο Βάσος Λυσσαρίδης με δήλωση του (**Αγών 8.6.1979**) κατηγορήσε την ηγεσία του ΑΚΕΛ ότι λασπολογούσε εναντίον του Μακαρίου και ισχυρίστηκε ότι η ηγεσία του ΑΚΕΛ δεν πρότεινε να θέσει εθελοντές στη διάθεση του Μακαρίου για να υπεραποιστούν τη Δημοκρατία.

Πότε συνέβη αυτό το γεγονός; Πριν το πραξικόπημα όταν η ηγεσία του ΑΚΕΛ συμφωνώντας με τον κ. Κληρίδη θεωρούσε την αντίσταση ως αντιβία ή μετά το πραξικόπημα όταν ο Μακάριος έφτανε

καταδικωόμενος στην Πάφο; ρωτούσε ο Αρχηγός της ΕΔΕΚ.

Ακόμα ο δρ Λυσσαρίδης επέκρινε την ηγεσία του ΑΚΕΛ ότι καταφεύγει στις βρισιές και τους χαρακτηρισμούς και ότι με την τακτική των υποχωρήσεων που ακολουθούσε οδηγούσε τον τόπο σε διπλή ένωση και τουρκοποίηση της νήσου.

Κατηγόρησε επίσης το ΑΚΕΛ ότι μερικές από τις φωτογραφίες των νεκρών που δημοσίευε στο "Χρονικό" του είναι φωτογραφίες παιδιών της ΕΔΕΚ που έπεσαν "με το εδεκίτικο ντουφέκι στο χέρι".

Για να πεθάνεις πολεμώντας πρέπει να είχες όπλα. Είχε όπλα η ηγεσία του ΑΚΕΛ;" ρωτούσε ο Βάσος Λυσσαρίδης.

Το ΑΚΕΛ απάντησε με δήλωση τεσσάρων μελών του, των Α. Ιωάννου, Π. Λαπηθιώτη Κ. Κυριακίδη και Γ. Κυριακίδη οι οποίοι εξέφασαν έκπληξη για τον ισχυρισμό της εφημερίδας της ΕΔΕΚ "Τα Νέα" ότι το ΑΚΕΛ πρόδωσε τον αγώνα του λαού και τόνισαν πως μέλη και οπαδοί του ΑΚΕΛ πολέμησαν στο Καϊμακλί ενάντια στο πραξικόπημα.

Ανέφεραν:

"Με έκπληξη είδαμε στην εφημερίδα "ΤΑ ΝΕΑ" της 7ης του Ιούνη κάτω από τον ολοσέλιδο τίτλο "Πρόδωσαν τον αγώνα του λαού" να διερωτάται ο αρχηγός της ΕΔΕΚ αν τα μέλη και οι οπαδοί του ΑΚΕΛ πολέμησαν στο Καϊμακλί ενάντια στο πραξικόπημα.

Θα μπορούσε βέβαια να πληροφορηθεί για ότι έγινε στο Καϊμακλί και από τους ανθρώπους εκείνους που θεωρεί οπαδούς του.

Για την αποκατάσταση της αλήθειας ή καλύτερα για να γίνει γνωστή η αλήθεια στον κυπριακό λαό, την οποία η κοινότητα Καϊμακλίου ξέρει πολύ επιθυμούμε και νοιώθουμε υποχρέωση να κάνουμε μια αναφορά στα γεγονότα.

Είναι γεγονός πως το ΑΚΕΛ και η Αριστερά δεν διαθέτουν όπλα. Είναι όμως επίσης γεγονός, πως το ΑΚΕΛ και η Αριστερά επανειλημμένα εξέφρασαν την ετοιμότητα των θέσεων όλες τους τις δυνάμεις στη διάθεση του κράτους για αντίσταση σε περίπτωση

πραξικοπήματος.

Εμείς μαζί με πολλούς άλλους συναγωνιστές μας στο Καϊμακλί όπως και χιλιάδες άλλους απ' όλη την Κύπρο θέσαμε τους εαυτούς μας στη διάθεση του κράτους.

Όταν ξέσπασε το πραξικόπημα το πρωϊνό της 15ης του Ιούλη το 1974 χιλιάδες μέλη και οπαδοί του ΑΚΕΛ έδωσαν το παρόν τους για να προασπίσουν τη δημοκρατία.

Με βάση την κρυστάλλινη θέση του ΑΚΕΛ τα τοπικά στελέχη της Αριστεράς κινήθηκαν δραστήρια για την εξασφάλιση όπλων και την οργάνωση ομάδων αντίστασης.

Εγιναν μερικές σύντομες επαφές με τον τότε ιεροδιάκονο της Αγίας Βαρβάρας Καϊμακλίου και άλλα πρόσωπα. Ο ιεροδιάκονος έδωσε τη διαβεβαίωση ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ζει και ότι οι νόμιμες δυνάμεις του κράτους θα προμήθευαν τον λαό με οπλισμό.

Θεωρήσαμε αναγκαία αυτή την έκδοση φυλλαδίου στο οποίο τονίζετο ότι ο Μακάριος ζει και εκαλείτο ο κόσμος σε αντίσταση.

Το φυλλάδιο πολυγράφησαν ένας νέος και μια νέα- μέλη του ΑΚΕΛ και της ΕΔΟΝ. Κυκλοφορήσαμε τα φυλλάδια. Στελέχη της Αριστεράς κινητοποίησαν τη νεολαία. Παράλληλα μεταφέρθηκαν όπλα από την Αρχιεπισκοπή στο προαύλιο της εκκλησίας Αγίας Βαρβάρας.

Πέραν των δικών μας δυνάμεων μαζεύτηκαν εκεί και άλλοι δημοκρατικοί άνθρωποι που τους συνένωσε η ετοιμότητα αντίστασης και προμηθεύτηκαν όπλα.

Χαιρόμαστε που σε κείνες τις τραγικές στιγμές οι προοδευτικές δημοκρατικές, πατριωτικές δυνάμεις στο βαθμό που ήταν δυνατό συνενώθηκαν και οργάνωσαν την αντίσταση.

Παρ' όλον που τα στελέχη, μέλη και οπαδοί του ΑΚΕΛ κυριαχούσαν σ' αυτές τις κινητοποιήσεις, ωστόσο κατ' ουδένα λόγο είχαμε πρόθεση να μονοπωλήσουμε την αντίσταση. Κι' αυτό από αγωνιστική σεμνότητα και γιατί θεωρούσαμε ότι

εκτελούσαμε το καθήκον μας.

Βέβαια ο αριθμός των εθελοντών ήταν μεγαλύτερος από τα όπλα που εξασφαλίστηκαν. Συγκροτήθηκαν οι ομάδες. Πήραν τις θέσεις τους. Διεξήχθησαν μάχες. Δεν είχαμε ευτυχώς νεκρούς σε αντίθεση με άλλες περιοχές που τα ονόματα τους βρίσκονται στο πάνθεο των ηρώων. Είχαμε ένα τραυματία-μέλος του ΑΚΕΛ- που επέζησε.

Τις επόμενες μέρες ακολούθησαν έρευνες σε σπίτια και διενεργήθηκαν συλλήψεις. Βασανίστηκαν οι συναγωνιστές μας, μα δεν λύγισαν.

Έτσι ξέρουμε τα γεγονότα εμείς που τα ζήσαμε. Εμείς που πήραμε μέρος στην αντίσταση, εμείς που κρατούσαμε την ψυχή μας στο χέρι που είμασταν και είμαστε έτοιμοι να δώσουμε τη ζωή μας για τον υπέροχο λαό μας, γιατί έτσι μας διαπαιδαγώγησε το κόμμα μας, το ΑΚΕΛ για το οποίο είμαστε περήφανοι".

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΕΛΕΧΟΥΣ ΤΗΣ ΕΔΕΚ

Η απάντηση στελέχους της ΕΔΕΚ στα τέσσερα μέλη του ΑΚΕΛ ήταν πολύ σκληρή: Κατηγόρησε μέλη του ΑΚΕΛ ότι πρόσφεραν φιλοξενία σε πραξικοπηματίες και ότι τους πρόσφεραν γλυκό καρυδάκι...

Σε επιστολή του στον ΑΓΩΝΑ (10.6.79) ο Αντρος Φιλιππίδης, στέλεχος της ΕΔΕΚ ανέφερε:

"Διάβασα στις σημερινές εφημερίδες επιστολή των Α. Ιωάννου, Π. Λαπηθιώτη, Κ. Κυριακίδη και Γ. Κυριακίδη που αναφέρεται στην αντίσταση στο Καϊμακλί.

Επειδή πρόσεξα να υπάρχουν ουσιώδεις παραλείψεις και να παραποιούνται τα γεγονότα επιτρέψτε μου να αναφέρω τα ακόλουθα:

1. Η έκδοση φυλλαδίου έγινε ύστερα από συνεννόηση του αιμνήστου ιεροδιακόνου Νεόφυτου Πάπυρου μαζί μου ως τοπικού υπευθύνου της ΕΔΕΚ. Η πολυγράφηση του φυλλαδίου έγινε στον πολυγράφο της ΟΧΕΝ Καϊμακλίου.

2. Οι τέσσερις επιστολογράφοι αναφέρουν ότι "μεταφέρθηκαν όπλα από την Αρχιεπισκοπή". Δεν αναφέρουν ποίοι μετέφεραν τα όπλα. Για την ακρίβεια

αναφέρω ότι έγιναν δυο μεταφορές. Μια από μένα (60 όπλα) και μια από τους αείμνηστους συντάκτες της εφημερίδας "Τα Νέα" και μέλη της ΕΔΕΚ- ΕΔΕΝ Αντρο Κυριακίδη και Αγη Χριστοφίδη μαζί με τους Προμηθέα Χριστοφίδη και Πανίκο Μαντζούρανο.

3. Η παράλειψη των ζώντων αγωνιστών μπορεί να γίνει κατανοητή όσο κι αν είναι απαράδεκτη. Όταν όμως η παράλειψη αφορά ονόματα νεκρών αγωνιστών, η παράλειψη δεν είναι μόνο απαράδεκτη, αλλά και ασεβής.

4. Ένας από τους υπογράφοντες την επιστολήν, ο Γ. Κυριακίδης, νομίζω ότι είναι ο Γεώργιος Κυριακίδης, που εργάζεται ή τουλάχιστον εργαζόταν στο τυπογραφείο (της αριστεράς) "Πρίντικο". Ο Γ. Κυριακίδης ήταν στην περίοδο 1973-75 μέλος της ΕΔΕΚ. Την εγγραφή του στο κόμμα μας υποστήριξα εγώ και του παρέδωσα την ταυτότητα μέλους της ΕΔΕΚ.

5. Στο πραξικόπημα ο Γ. Κυριακίδης αντιστάθηκε σαν εδεκίτης, σαν μέλος της ομάδας μου. αργότερα μου ανέφερε ότι ήταν αναγκασμένος να αποχωρήσει από την ΕΔΕΚ γιατί τον πίεζαν από την οικογένεια του.

6. Στην επιστολή γίνεται λόγος για τη συμμετοχή του ΑΚΕΛ στην αντίσταση. Ξέρω από προσωπική εμπειρία την αγωνιστική συμπεριφορά απλών παιδιών αριστερών οικογενειών στους οποίους δείχναμε πως να χειριστούν τα όπλα που τους δίναμε γιατί δεν ήξεραν και την συμπεριφορά ηγετικών στελεχών του ΑΚΕΛ.

Δεν θεωρώ ότι θα ήταν σωστά να εκτεθούν προσωπικά και επώνυμα τα στελέχη αυτά του ΑΚΕΛ, αλλά αν αμφισβητηθεί αυτό που θα αναφέρω θα υποχρεωθώ να τους κατονομάσω.

(α) Γιος μέλους της ηγεσίας του ΑΚΕΛ ήλθε κοντά μας και ζήτησε να πάρει όπλο. Πριν προλάβει όμως ήλθαν οι γονείς του και κλαίοντας τον παρακαλούσαν να γυρίσει στο σπίτι. "Εν να πολεμήσεις με τούτους" του έλεγαν, μιλώντας περιφρονητικά για μας και τον πήραν κι' έφυγαν.

Αργότερα με συνέλαβαν οι πραξικοπηματίες. Και

πριν με οδηγήσουν στη φυλακή, σταμάτησαν και στο σπίτι του κεντρικού αυτού στελέχους του ΑΚΕΛ για να συλλάβουν τον γιο του, επειδή κάποιοι τον είχαν δει στην Εκκλησία, όπου μοιράζαμε τα όπλα. Οι γονείς του είπαν ότι ο γιος τους είχε φύγει για τη Λεμεσό για να βρει πλοίο να πάει έξω. Εκείνο που μου έκαμε εντύπωση ήταν η επιμονή του στελέχους του ΑΚΕΛ να περιποιηθεί τους πραξικοπηματίες. "Κάτσετε ρε παιδικιά, να ξεκουραστείτε" τους είπε επίμονα. Τα "παιδικιά" έκατσαν και ο φιλόξενος οικοδεσπότης τους πρόσφερε γλυκό καρυδάκι.

(β). Άλλο τοπικό στέλεχος του ΑΚΕΛ πήρε όπλο από μας στο Καϊμακλί. Μόλις το πήρε όμως, ξεκίνησε για το σπίτι του. Τον σταμάτησα και του είπα ότι αν θα έπαιρνε το όπλο θα έπρεπε να μείνει να πολεμήσει μαζί μας. Απάντησε ότι ήθελε το όπλο για την ασφάλεια του σπιτιού του και αρνήθηκε να μείνει στην αντίσταση, γιατί όπως είπε, "έχω έξη στόματα να ταΐσω". Έτσι άφησε το όπλο και έφυγε.

Λυπούμαι γιατί αναγκάζομαι να αναφέρω αυτά τα γεγονότα, αλλά θεωρώ ότι δεν έχω το δικαίωμα με τη σιωπή μου να συνεργήσω σε κακοποίηση της αλήθειας".

Παρόμοιες επιστολές απέστειλαν στην εφημερίδα και τα στελέχη της ΕΔΕΚ Πανίκος Μαντζούρανος και Ανδρέας Πουμπουρής.

Στις 30 Ιουνίου εκπρόσωπος του ΑΚΕΛ έβαλε τα πράγματα στη θέση τους: Οι μόνες ομάδες που οπλίστηκαν από την Κυβέρνηση Μακαρίου πριν από το πραξικόπημα ήταν οι ομάδες Λυσσαρίδη, ενώ η Κυβέρνηση δεν έδωσε ούτε ένα όπλο στο ΑΚΕΛ.

Είπε ο εκπρόσωπος του ΑΚΕΛ:

"Το ΑΚΕΛ από το 1970 που έγινε η πρώτη επίθεση κατά της ζωής του προέδρου Μακαρίου επέμενε να εκπονηθεί επιτελικό σχέδιο για την επιτυχή αντιμετώπιση πραξικοπήματος.

Το ΑΚΕΛ έθεσε στη διάθεση του προέδρου Μακαρίου και δημοσίως και κατ' ιδίαν όλες του τις δυνάμεις για την αντιμετώπιση και συντριβή πραξικοπήματος. Η Κυβέρνηση όμως ενώ έδωσε όπλα στον κ. Λυσσαρίδη δεν

έδωσε στο ΑΚΕΛ.

Τον Αύγουστο του **1973** ο αείμνηστος Μακάριος πληροφόρησε το ΑΚΕΛ ότι το επιτελικό σχέδιο για την αντιμετώπιση πραξικοπήματος είχεν ετοιμασθεί. Το ΑΚΕΛ ζήτησε να πληροφορηθεί τι προνοεί αυτό το σχέδιο σχετικά με τις δυνάμεις του ΑΚΕΛ. Και ο Πρόεδρος Μακάριος ζήτησε χίλιους άνδρες. Το ΑΚΕΛ πρότεινε όλες του τις δυνάμεις, όμως το επιτελικό σχέδιο όπως του λέχθηκε προνοούσε για χίλιους άνδρες.

Σε λίγες μέρες ο Πρόεδρος Μακάριος είχε στα χέρια του κατάλογο ονομάτων των χιλίων μελών του ΑΚΕΛ σε ομάδες των **15** όπως του ζητήθηκε.

Για ένα σχεδόν χρόνο από τον Αύγουστο του **1973** μέχρι τον Ιούλιο του **1974** που έγινε το πραξικόπημα παρά τις αλληπάλληλες παραστάσεις που έγιναν για τον εξοπλισμό και εκγύμναση των χιλίων ανδρών του ΑΚΕΛ, ούτε ένα πιστόλι δεν δόθηκε σ' αυτούς. Και οι ομάδες του ΑΚΕΛ αναγκάζονταν να περιπολούν τις νυχτερινές ώρες και να επαγρυπνούν για ύποπτες κινήσεις χωρίς οποιοδήποτε οπλισμό. Σε μερικά μάλιστα περιπτώσεις συνελήφθησαν από την αστυνομία σαν ύποπτοι.

Όταν ξέσπασε το πραξικόπημα στις **15** Ιουλίου **1974** κάπου δύομισυ χιλιάδες μέλη και οπαδοί του ΑΚΕΛ παρουσιάστηκαν στους κατά τόπους αστυνομικούς σταθμούς ζητώντας επίμονα όπλα για να προστατεύσουν τη δημοκρατία. Σε ελάχιστους απ' αυτούς δόθηκε κάποιος οπλισμός και μπόρεσαν να προβάλουν αντίσταση μαζί με όλους τους άλλους αντιστασιακούς, πατριώτες. Όλοι οι άλλοι συνελήφθησαν και οδηγήθηκαν στις κεντρικές φυλακές όπου παρέμειναν μέχρι τις ημέρας της τουρκικής εισβολής.

Οι μόνες ομάδες που οπλίστηκαν από την Κυβέρνηση πριν από το πραξικόπημα ήταν οι ομάδες Λυσσαρίδη, οι οποίες ήταν ελάχιστες σε αριθμό. Στους άνδρες του ΑΚΕΛ η κυβέρνηση δεν έδωσε έστω και ένα όπλο πριν από το πραξικόπημα.

Έτσι έχει η ιστορική αλήθεια και ό,τι άλλο

λέγεται γι' αυτό το σοβαρότατο θέμα είναι ψευδέστατο".

Στις **26** Ιανουαρίου **1980** ο Βάσος Λυσσαρίδης κατηγορήσε τον Εζεκία Παπαϊωάννο ότι έφευγε τροχάδην όταν ο Μακάριος παρέδιδε όπλα το **1972** για αντιμετώπιση πραξικοπήματος.

Ο Λυσσαρίδης που επέκρινε τον Παπαϊωάννου ότι ταύτιζε βία και αντιβία κατά το πραξικόπημα και διερωτήθηκε αν η ιστορία γράφεται "όπως τώσκασαν το **1972** όταν ο Γενικός Γραμματέας του ΑΚΕΛ έφευγε τροχάδην από το σπίτι μου όπου ο Μακάριος παρέδιδε όπλα για αντίσταση, όπως τώσκασαν στο πραξικόπημα για να δηλώνει στην Αθήνα ότι δεν είχαν νεκρούς γιατί δεν ασχολούνται με παράνομα όπλα".